

This Yom Iyun is dedicated in loving memory of
 Rabbanit Chaya Tzipora Fox, Esther Kermaier, Lillian Stein & Francis Wasser
 by Elana & Yaakov Kermaier and family

A Reward for their Labor: The Power of Rachel and Leah

1) Bereishit 30

(א) וַתָּרָא רָחֵל כִּי לֹא יֵלְדָהּ לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רָחֵל בְּאֶחָתָהּ וַתֹּאמֶר אֶל-יַעֲקֹב הִבֵּה-לִּי בָנִים וְאִם-אֵין מִתָּה אֲנֹכִי...

(ח) וַתֹּאמֶר רָחֵל נִפְתְּלוּ אֵלָיִם נִפְתְּלוּ עִמָּאֲחֹתִי גַם-יִכְלְתִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נִפְתָּלִי...

(טו) וַתֹּאמֶר לָהּ הַמַּעַט קִחְתְּךָ אֶת-אִישִׁי וְלָקַחְתְּ גַם אֶת-דֹּדְאִי בְנִי וַתֹּאמֶר רָחֵל לֵכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת דֹּדְאִי בְנִי:

2) Bereishit Rabba 71

ר' חנין בשם ר' שמואל בר ר' יצחק אמר כיון שראה אבינו יעקב מעשים שרימה לאה באחותה נתן דעתו לגרשה וכיון שפקדה הקדוש ברוך הוא בבנים אמר לאמן של אלו אני מגרש.

3) Bereishit 37

(ד) וַיִּרְאוּ אֶחָיו כִּי-אֵתָּו אָהֵב אָבִיהֶם מִכָּל-אֶחָיו וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלֵם...

(ח) וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלַךְ עָלֵינוּ אִם-מִשׁוֹל תִּמְשָׁל בָּנוּ וַיִּוְסְפוּ עוֹד שֵׁנָא אֹתוֹ עַל-חִלְמַתּוֹ וְעַל-דַּבְּרָיו...

(יא) וַיִּקְנְאוּ-בּוֹ אֶחָיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת-הַדָּבָר:

4) Vayikra 18

וְאִשָּׁה אֶל-אֶחָתָהּ לֹא תִקַּח לְצָרָר לְגִלּוֹת עִרְוַתָּהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:

5) Devarim 21

(טו) כִּי-תִהְיֶינָה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָתָה אֶהוּבָה וְהָאֶחָתָה שְׂנוּאָה וַיִּלְדוּ-לוֹ בָנִים הָאֶהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לַשְּׂנוּאָה: (טז) וְהָיָה בְיוֹם הַנְּחִילוֹ אֶת-בָּנָיו אֶת אֲשֶׁר-יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת-בֶּן-הָאֶהוּבָה עַל-פְּנֵי בֶן-הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר: (יז) כִּי אֶת-הַבְּכֹר בֶּן-הַשְּׂנוּאָה יִכִּיר לְתֹת לוֹ כִּי שְׁנָיִם בְּכָל אֲשֶׁר-יִמְצָא לוֹ כִּי-הוּא רֹאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה.

6) Bereishit 29

(י) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת-רָחֵל בַּת-לָבָן אֶחֱתֵי אִמּוֹ וְאֶת-צָאן לָבָן אֶחֱתֵי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת-הָאָבָן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשָּׂק אֶת-צָאן לָבָן אֶחֱתֵי אִמּוֹ: (יא) וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיִּשָּׂא אֶת-קִלּוֹ וַיִּבְרָךְ: (יב) וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֶחֱתֵי אָבִיהָ הוּא וְכִי בֶן-רַבָּקָה הוּא וַתִּרְץ וַתִּגַּד לְאָבִיהָ:...

(טז) וַיִּלְבֵּן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לָאָה וְשֵׁם הַקְּטָנָה רָחֵל: (יז) וַעֲיָבִי לָאָה רַכּוֹת וְרָחֵל הִיטָה יַפְתָּתָאָר וַיִּפַּת מְרָאָה: (יח) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶת-רָחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדְךָ שִׁבְעַת שָׁנִים בְּרָחֵל בְּתִרְךָ

הקטנה: (יט) וַיֹּאמֶר לְבֶן טוֹב תִּתֵּי אֶתְּךָ לָךְ מִתִּתֵּי אֶתְּךָ לְאִישׁ אַחֵר שְׁבָה עִמָּדִי: (כ) וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרַחֵל שִׁבְעַת שָׁנִים וַיְהִי בְעֵינָיו כְּיָמִים אַחָדִים בְּאַהֲבַתּוֹ אֶתְּהָ:

7) Shir HaShirim 8:6

(ו) שִׁימְנֵי כְּחוֹתֶם עַל-לִבְךָ כְּחוֹתֶם עַל-זְרוּעֶךָ כִּי-עֲזָה כַּמּוֹת אַהֲבָה קָשָׁה כַּשְּׂאוֹל קִנְיָה רִשְׁפִּיָּה רִשְׁפִּי אֵשׁ שֶׁלְּהִבְתָּהּ:

8) Shir Hashirim Rabba 8

ד"א כי עזה כמות אהבה, אהבה שאוהב האיש לאשתו שנא' (קהלת ט') ראה חיים עם אשה אשר אהבת, קשה כשאוול קנאה, קנאה שמקנא לה ואומר לה אל תדברי עם איש פלוני והלכה ודברה עמו, מיד (במדבר ה') ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו.

9) Tanchuma Buber Vayeshev

זש"ה כי עזה כמות אהבה (שה"ש = שיר השירים = ח ו), אהבה שאהב יעקב לרחל, שנאמר ויאהב יעקב את רחל (בראשית כט יח) קשה כשאוול קנאה (שה"ש שם /שיר השירים ח' ו'), שקנאת רחל באחותה, ומה תעשה אהבה בצד קנאה.

10) Bereishit 29

(כא) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-לִבְנֵי הָרְבָּה אֶת-אִשְׁתִּי כִּי מִלְּאֵוִ יָמִי וְאַבּוֹאָה אֵלַיָּה: (כב) וַיֵּאסֹף לִבְנֵי אֶת-כָּל-אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתֵּהוּ: (כג) וַיְהִי בְעָרְבַי וַיִּקְחֵל אֶת-לֵאָה בִּתּוֹ וַיֵּבֵא אֶתְּהָ אֵלָיו וַיֵּבֵא אֵלַיָּה: (כד) וַיִּתֵּן לִבְנֵי לֵה אֶת-זֶלְפָּה שִׁפְחָתוֹ לְלֵאָה בִּתּוֹ שִׁפְחָה: (כה) וַיְהִי בְּבֹקֶר וַהֲנִיָּה-הוּא לֵאָה וַיֹּאמֶר אֶל-לִבְנֵי מֵה-זֹאת עֲשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְּרַחֵל עִבְדִּיתִי עִמָּךְ וְלָמָּה רַמִּיתִּנִּי: (כו) וַיֹּאמֶר לִבְנֵי לֹא-יַעֲשֶׂה כֵּן בְּמִקּוֹמִנוֹ לְתֵת הַצְּעִירָה לְפָנַי הַבְּכִירָה: (כז) מִלֵּא שִׁבְעַת זֹאת וְנִתְּנָה לָךְ גַּם-אֶת-זֹאת בְּעַבְדָּהּ אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שִׁבְעַת-שָׁנִים אַחֲרוֹת: (כח) וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיִּמְלֵא שִׁבְעַת זֹאת וַיִּתֵּן-לוֹ אֶת-רַחֵל בִּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה: (כט) וַיִּתֵּן לִבְנֵי לְרַחֵל בִּתּוֹ אֶת-בִּלְהָה שִׁפְחָתוֹ לֵה לְשִׁפְחָה: (ל) וַיֵּבֵא גַם אֶל-רַחֵל וַיֵּאָהֵב גַּם-אֶת-רַחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שִׁבְעַת-שָׁנִים אַחֲרוֹת: (לא) וַיֵּרָא יְקוֹק כִּי-שָׁנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת-רַחֲמָהּ וְרַחֵל עָקְרָה: (לב) וַתְּהֵרָ לֵאָה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי-רָאָה יְקוֹק בְּעֵנָיִי כִּי עָתָה יֵאָהֲבֵנִי אִישִׁי: (לג) וַתְּהֵרָ עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר כִּי-שָׁמַע יְקוֹק כִּי-שָׁנוּאָה אֲנִי וַיִּתֵּן-לִי גַם-אֶת-זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן: (לד) וַתְּהֵרָ עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר עָתָה הַפְּעַם יִלְוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי-יִלְדֵתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל-כֵּן קָרָא-שְׁמוֹ לֹוִי: (לה) וַתְּהֵרָ עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר הַפְּעַם אוֹדָה אֶת-יְקוֹק עַל-כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֵד מִלְּדָת: (לה)

11) Ruth 4:11

וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעָם אֲשֶׁר-בְּשַׁעַר וְהַזְקֵנִים עִדִּים יִתְּן יְקוֹק אֶת-הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל-בִּיתְךָ כְּרַחֵל וְכִלְאָה אֲשֶׁר בְּנֵי שְׁתֵּיהֶם אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעָשָׂה-חֵיל בְּאַפְרָתָה וְקָרָא-שֵׁם בְּבֵית לְחָם:

12) Shir Hashirim Rabba 8

ד"א כי עזה כמות אהבה, אהבה שאהבו דורו של שמד להקב"ה שנא' (תהלים מ"ד) כי עליך הורגנו כל היום, קשה כשאל קנאה, שעתיד הקדוש ברוך הוא לקנא לציון קנאה גדולה הה"ד (זכריה ח') כה אמר ה' קנאתי לציון קנאה גדולה.

13) Midrash Tanchuma Noah

אלא אמר להן על התורה שבע"פ שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות והיא עזה כמות וקשה כשאל קנאתה, לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקדוש ברוך הוא בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו שנא' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך (דברים ו')

14) Bereishit 30:22

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־רַחֵל וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת־רַחֲמָהּ:

15) Isaiah 11

(יא) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָיו שְׁנֵית יָדוֹ לִקְבוֹת אֶת־שֹׁאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׁאַר מֵאֲשׁוּר וּמִמְצָרַיִם וּמִפְתָּרוֹס וּמִפּוֹשׁ וּמִמְעִילִם וּמִשְׁנַעַר וּמִחֲמַת וּמֵאֵי הַיָּם: (יב) וְנָשָׂא נֶסֶל לְגוֹ'וֹם וְאָסַף נְדָחַי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יִקְבְּץ מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ: (יג) וְסָרָה קִנְאֵת אֶפְרַיִם וְצַרְרֵי יְהוּדָה יִכְרְתוּ אֶפְרַיִם לֹא־יִקְנָא אֶת־יְהוּדָה וְיְהוּדָה לֹא־יִצַּר אֶת־אֶפְרַיִם:

16) Hosea 3

(ה) אַחַר יֵשְׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְקִשְׁנוּ אֶת־יְקֻנָּה אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מֶלֶכְכֶּם וּפְחָדוֹ אֶל־יְקֻנָּה וְאֶל־טוֹבוֹ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים.

17) Jeremiah 33

(יד) הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְקֻנָּה וְהִקְמַתִּי אֶת־הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל־בֵּית יְהוּדָה: (טו) בַּיָּמִים הַהֵם וּבָעֵת הַהִיא אֶצְמִים לְדָוִד צֶמַח צְדָקָה וְעֹשֶׂה מִשְׁפָּט וְצְדָקָה בְּאָרֶץ: (טז) בַּיָּמִים הַהֵם תִּנְשָׂע יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם תִּשְׁכַּן לַבַּטָּח וְזֶה אֲשֶׁר־יִקְרָאֵלָהּ יְקֻנָּה וְצְדָקָה:

18) Ezekiel 37

(טו) וַיְהִי דְבַר־יְקֻנָּה אֵלַי לֵאמֹר: (טז) וְאָתָּה בֶן־אָדָם קַח־לָךְ עֵץ אֶחָד וְכָתֹב עָלָיו לַיהוּדָה וּלְבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבָרְו חֲבָרְו וּלְקַח עֵץ אֶחָד וְכָתֹב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבָרְו: (יז) וְקָרַב אִתְּם אֶחָד אֶל־אֶחָד לָךְ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לְאֶחָדִים בְּיַדְךָ: (יח) וְכֹאשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלָיךְ בְּנֵי עַמְּךָ לֵאמֹר הֲלוֹא־תִגִּיד לָנוּ מֵה־אֵלֶּה לָךְ: (יט) דַּבֵּר אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַרְךָ אֲדֹנָי יְקֻנָּה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־עֵץ יוֹסֵף אֲשֶׁר בְּיַד־אֶפְרַיִם וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבָרְו וְנִתְתִּי אוֹתָם עָלָיו אֶת־עֵץ יְהוּדָה וְעָשִׂיתֶם לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ אֶחָד בְּיַדִּי: (כ) וְהָיוּ הָעֵצִים אֲשֶׁר־תִּכְתֹּב עֲלֵיהֶם בְּיַדְךָ לְעֵינֵיהֶם: (כא) וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַרְךָ אֲדֹנָי יְקֻנָּה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּיַן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִלְכוּ־שָׁם וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מִסְּבִיב וְהִבַּאתִי אוֹתָם אֶל־אֲדָמְתָם: (כב) וְעָשִׂיתִי אִתְּם לְגוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ בְּהָרֵי

יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיֶה- יְהוֹיָעוֹד לְשָׁנִי גוֹ'ם וְלֹא יִחְצוּ עוֹד לְשָׁנִי מִמְּלָכוֹת עוֹד: (כג) וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבִשְׁקוּצֵיהֶם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכָּל מוֹשְׁבֵיתֵיהֶם אֲשֶׁר חִטְּאוּ בָהֶם וְטַהַרְתִּי אֹתָם וְהוֹיָלִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים: (כד) וְעַבְדִּי דוֹד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוּעָה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם וּבְמִשְׁפָּטֵי יִלְכוּ וְחֻקְתִּי יִשְׁמְרוּ וְעֲשׂוּ אֹתָם: (כה) וְיִשְׁבוּ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לִיעֲקֹב אֲשֶׁר יִשְׁבוּ-בָהּ אֲבוֹתֵיכֶם וְיִשְׁבוּ עֲלֶיהָ הִמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד-עוֹלָם וְדוֹד עַבְדֵי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם: (כו) וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אֹתָם וּנְתַתִּים וְהִרְבִּיתִי אֹתָם וְנָתַתִּי אֶת- מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם: (כז) וְהִיָּה מִשְׁכְּנִי עֲלֵיהֶם וְהִיָּתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהִמָּה יְהוֹיָלִי לְעַם: (כח) וְיִדְעוּ הַגּוֹ'ם כִּי אֲנִי יְקוֹק מִקְדָּשׁ אֶת- יִשְׂרָאֵל בְּהֵיּוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם:

19) Jeremiah 31

(יד) כֹּה אָמַר יְקוֹק קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְכִי תַמְרוּרִים רַחַל מְבַכָּה עַל-בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהַנָּחֵם עַל-בְּנֵיהָ כִּי אֵינָנוּ: ס (טו) כֹּה אָמַר יְקוֹק מִנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינַיִךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לַפְּעֻלְתֶּךָ נְאֻם-יְקוֹק וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אֲנִיב: (טז) וַיִּשְׁתַּקְּוּהָ לְאַחֲרִיתָהּ נְאֻם-יְקוֹק וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם: ס (יז) שְׁמֹעַ שְׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנוּדָד יִסְרַתְנִי וְאֹסֵר כְּעַגְלָה לֹא לְמַד הִשִּׁיבֵנִי וְאֲשׁוּבָה כִּי אֶתָּה יְקוֹק אֱלֹהֵי: (יח) כִּי-אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הַנְּדָעִי סִפְקֵתִי עַל-יַגְרִי בְּשָׁתִי וְגַם-נִכְלַמְתִּי כִּי נִשְׂאֵתִי חֶרֶפַת נְעוּרַי: (יט) הִבֵּן יְקִיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֵלֵד שְׁעִשְׁעִים כִּי-מִדֵּי דְבָרִי בּוֹ זָכַר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל-כֵּן הִמּוּ מְעִי לֹו רַחֵם אֶרְחַמְנוּ נְאֻם-יְקוֹק: ס

20) Eikha Rabba Petichta 24

באותה שעה קפצה רחל אמנו לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה רבש"ע גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתירה ועבד בשבילי לאבא שבע שנים וכשהשלימו אותן שבע שנים והגיע זמן נשואי לבעלי יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי והוקשה עלי הדבר עד מאד כי נודעה לי העצה והודעתני לבעלי ומסרתני לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאותי ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה, ולערב חלפו אחותי לבעלי בשבילי ומסרתני לאחותי כל הסימנין שמסרתני לבעלי כדי שיהא סבור שהיא רחל, ולא עוד אלא שנכנסתי תחת המטה שהיה שוכב עם אחותי והיה מדבר עמה והיא שותקת ואני משיבתו על כל דבר ודבר כדי שלא יכיר לקול אחותי וגמלתי חסד עמה, ולא קנאתי בה ולא הוצאתיה לחרפה, ומה אני שאני בשר ודם עפר ואפר לא קנאתי לצרה שלי ולא הוצאתיה לבושה ולחרפה, ואתה מלך חי וקיים רחמן מפני מה קנאת לעבודת כוכבים שאין בה ממש והגלית בני ונהרגו בחרב ועשו אויבים בם כרצונם, מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא ואמר בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן הדא הוא דכתיב (ירמיה ל"א) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו, וכתיב (שם /ירמיהו ל"א/) כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך וגו' וכתיב (שם /ירמיהו ל"א/) ויש תקוה לאחריתך נאם ה' ושבנו בנים לגבולם.